

sen, som bör vara seg krympningsröta, normalt brunfärgad, men vad gällde granen, vitfärgad *Ostoma ferruginea*-ved.

De exemplar, totalt ca ett 50-tal, som kläcktes ur bokgrenarna från Hornsö avvek markant från skånska exemplar av arten främst genom en skarpt markerad fåra på halsskölden nående från basen till drygt halva halssköldens längd. Genitalorgan och övriga karaktärer överensstämde dock med *fleischeri* och bestämningen har bekräftats av A. Olexa (Prag), som studerat större delen av materialet.

#### *Melandrya caraboides* L.

Konstaterades i Skäralsravinen i Skåne leva i såväl ask som bok. En på rot stående helt barkfallen ask (Fig. 2) var sålunda angripen i nedre delen upp till ca 3 m höjd. Vid besöket den 24 april fanns larver i två storlekar. Dessa levde strax under det hårda ytskalet och de fullväxta larverna hade förberett utgångshålet. I lösare ved i samma högstubbe fanns *Mordellistena abdominalis* F. som imago i puppkammare. I en vindfälld bok med barken ännu kvarsittande påträffades starka angrepp av *Melandrya* dels i stammen dels i grenved och här iaktogs puppor redan den 25 april. Larverna utvecklades i lätt vitrötad ved dock i avsevärt hårdare konsistens än vad släktingen *Melandrya dubia* Schall. normalt påträffas.

Stig Adebratt och Stig Lundberg

### *Arenostola extrema* Hb. En för Sverige ny noctuid

År 1962 tog jag 4 exemplar av vad jag då trodde vara *Arenostola fluxa* Hb. på mina föräldrars landställe i Roslagen (Rådmansö, Koholma by, Skogshyddan). Under 1964 tog jag 23 exemplar till utav samma fjärl, ty jag ämnade skaffa mig en fullständig serie av arten.

En god vän till mig, Leif Berglund, önskade av någon anledning jämföra ett par av sina exemplar utav *Ar. fluxa* med mina. När han studerade mina fjärlar, blev han emellertid misstänksam, ty han tyckte att de påminde om de exemplar av *Ar. extrema*, som han sett i H. Koch: Wir Bestimmen Schmetterlinge. Fullkomligt säker var han dock inte.

Herr Stig Torstenius erbjöd sig då att närmare examinera fjärlarna och han fann, att de 4 exemplaren från 1962 var *Ar. extrema* och av de 23 exemplaren från 1964 var 15 st. *Ar. extrema*, resten *Ar. fluxa*.

#### *Arenostola extrema* Hb.

Ribbor i framvingens yttre del ljust pudrade mot mörkare bakgrund.

Framv:s bakhörn mindre markerat än hos *Ar. fluxa*, vilket ger vingen ett mindre trekantigt utseende.

I framv. är i allm. yttre tvärlinjen markerad genom en rad svarta punkter på ribborna. Hos en del mörka ex. är även inre tvärlinjen markerad, dock ofullständigare.

#### *Arenostola fluxa* Hb.

Ribbor i framvingens yttre del mörk-pudrade eller av vingens färg.

Framv:s bakhörn markerat, åtm. genom vingfransarnas form. Ger vingen ett trekantigt utseende.

I framv. är den yttre tvärlinjen ofta ofullständig. Den inre aldrig (?) markerad.

Njurfläcken ofta antydd genom en mörk skugga, (hos mörka ex.) med ljus utkant.

I bakre delarna av rotfältet och inre mellanfältet finns hos flera av mina ex. en diffus mörkskuggning.

Bakvingar vanligen mörkare än framvingarna.

Fjärilen ngt. mindre röd och mera bengul än *Ar. fluxa*.

Enl. litt. ngt. mindre än *Ar. fluxa* (Mina ex.: 27,7 mm—23,3 mm, medelv. 25,0 mm).

Flygtid enl. litt. (n. Tyskl.): Mitten el. slutet av juni—ngn. gång i aug.

Mina exemplar är tagna 1962: 5/8 4 ♂♂, 1964: 5/7 3 ♂♂, 14/7 2 ♂♂, 15/7 5 ♂♂, 19/7 1 ♂, 20/7 2 ♂♂, 21/7 1 ♂, 4/8 1 ♀.

Den tidigare utbredningen för *Ar. extrema* är: Några ställen i England, Holland (Klitterna), Nordtyskland, Danmark (södra kustpartierna på Sjælland), Åland (sedan

Njurfläcken ofta antydd genom en mörk skugga.

Bakre delarna av rotfältet och inre mellanfältet utan mörkskuggning.

Bakvingar vanligen ljusare än framvingarna.

Fjärilen oftast tydligt rödtonad.

Vbr. enl. Nordström m.fl.: Svenska Fjärilar: 23—27 mm.

Flygtid enl. litt.: Slutet av juni el. början av juli—början av sept.



Fig. 1. *Arenostola extrema* Hb. ♂, 14/7 64. 2.15×. Foto E. v. Mentzer.

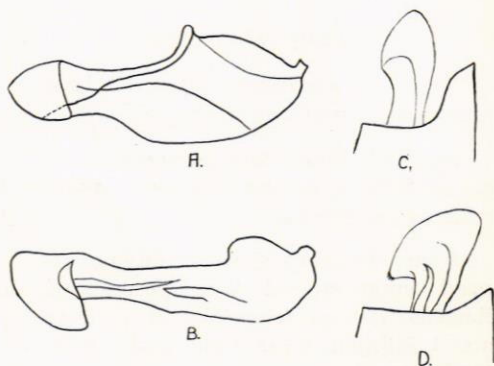


Fig. 2. Vänster valva hos A: *Ar. extrema* Hb., B: *Ar. fluxa* Hb. Höger valva sedd utifrån hos C: *Ar. extrema* Hb. D: *Ar. fluxa* Hb. (S. Torstenius del., A och B efter E. Pyndt, C och D original.)

1939), södra Finland till Uralbergen. Som värdväxt uppges *Calamagrostis*-arter, bl.a. *C. epigejos*.

Det lättaste sättet att skilja *Ar. extrema* från *Ar. fluxa* är genom bakvingarnas färgton och framvingarnas utkantfält. Dessa karaktärer räcker oftast för en säker examination. Somliga exemplar är dock svåra att avgöra vilken art de tillhör. Då får man undersöka valvernans utseende. Karaktärerna syns tydligt utan eller med lätt förstoring. Honans genitalia har jag tyvärr inte funnit någon avbildning eller beskrivning av, så därför får man helt lita sig till jämförelser mellan exemplar, som är lättbestämda.

Som svenskt namn på fjärilen vill jag föreslå: Mörkribbat stråfly.

Slutligen undrar jag om inte flera lepidopterologer, som gjort fångster i Roslagen, kan ha *Ar. extrema* i sina samlingar utan att känna till det. Jag tog ju arten redan 1962, så den har haft tid att sprida sig. Om exemplar upptäcks, skulle jag vara tacksam om jag fick noggranna uppgifter därom för en eventuell sammanställning.

### Summary

*Arenostola extrema* Hb., earlier not observed in Sweden, was found in Uppland (Rådmansö, Koholma by) by the author in 1962. It is now common in this area.

### Litteratur

- HOFFMEYER, SKAT. De danske ugler. Ny dansk storsommerfugel: *Arenostola extrema* Hb. Entomologiske meddelelser. Köpenhamn 1956.  
SEITZ, A. Die Grossschmetterlinge der Erde, I.  
SOUTH, R. The moths of the British Isles.

Stud. Erkki Stark

Burträskgatan 12, Vällingby

## Upprop till Nordens lepidopterologer

En av de mest iögonenfallande och bäst studerade evolutionsprocesserna i våra dagar är utbredningen av melanistiska (mörka) former hos vissa spinnare, nattflyn och mätare. Eftersom företeelsen framför allt är koncentrerad till industriområden, har den fått namnet industrimelanism. Den är tidigast känd hos björkmätaren, *Biston betularius* L., från Manchesterområdet. Numera känner man den hos ett hundratal arter i Europa och Nordamerika.

Industrimelanismen har hittills knappast studerats i Norden, men många arters omvandling är i full gång även här, något som tydligt framgår av Lunds universitets samlingar. Som en bas för framtida studier i ämnet önskas så många ex. som möjligt (gärna över 100) och insamlade utan hänsyn till variabiliteten (eller exemplarens kondition) från så många olika lokaler i Norden som möjligt, av följande arter:

*Dasychira pudibunda* L.  
*Parastichtis monoglypha* Hufn.  
*Procus strigilis* L.  
*P. latrunculus* Schiff.

*Gonodontis bidentata* Cl.  
*Biston betularius* L.  
*Boarmia ribeata* Cl.  
*B. rependata* L.